

Of Frans zich reeds als kind aangetrokken voelde tot de paddestoelen? In elk geval is zijn grote belangstelling pas duidelijk geworden na zijn pensionering als directeur van een TNO-instituut. Toen kreeg hij tijd om zich te wijden aan deze hobby, en hij heeft dat op zijn eigen, aparte en zeer grondige wijze gedaan. Nooit was hij tevreden met 'halve' determinaties, alleen aan de hand van een paar veldkenmerken. Hoewel hij ook met de 'hogere zwammen' best uit de voeten kon, voelde hij zich pas echt in zijn element bij onderzoek van kleine en door sommigen verachte soorten. Met buitenissige ascomyceten en korstjes was je bij Frans aan het juiste adres, vaak wist hij feilloos de goede naam of kon hij je op het rechte spoor voor determinatie zetten. Want zo was Frans, tijdens de determinatiemiddagen van de Wassenaarse werkgroep was hij voor de 'hele-kleine-pest-paddestoeltjes' de bij uitstek deskundige vraagbaak. Hij zette je aan het werk met Ellis & Ellis of Dennis, gaf je een zetje in de juiste richting en liet je ploeteren. Pas als je meende een naam te kunnen geven aan zo'n korstje ging je naar hem terug. Was die in zijn ogen onjuist, dan werd de hele determinatie nog eens samen overgedaan, om te zien waar de fout zat. Je kreeg de naam niet cadeau, want dan leerde je niet goed kijken en onthouden, Frans was een geboren leraar.

Zo heeft hij, samen met Reitze ten Cate, de paddestoelencursus verzorgd die in feite de basis legde voor de Paddestoelenwerkgroep Wassenaarse parken (PWWP). De gedeelten van zijn hand in het cursusboek zijn bepaald niet de eenvoudigste. Het was Frans ten voeten uit: als je een cursus volgt, hoeft het niet allemaal gesneden koek te zijn, je mag er best wat moeite voor doen. Van Frans kwamen ook de suggesties om als werkgroep niet alleen maar te inventariseren en het aantal gevonden soorten op te voeren, maar om ook de gegevens kritisch te bekijken en zo mogelijk verbanden of verschillen aan te geven tussen de parken en relaties met bodem of beplanting. Zulke conclusies waren moeilijk snel te trekken, maar Frans kwam er - terecht - telkens weer op terug.

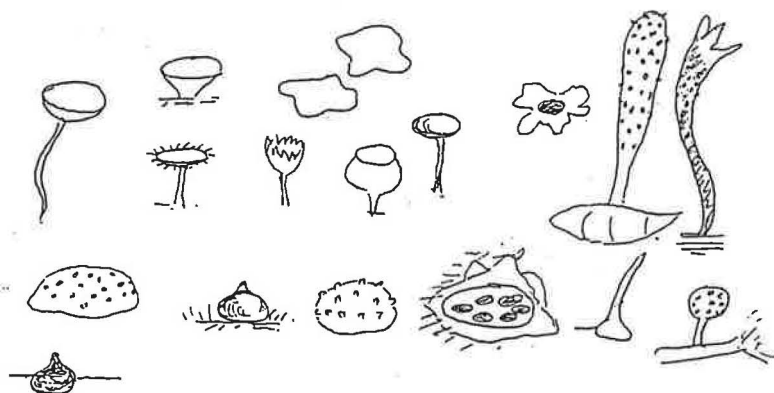
Maar ook voor het gewone voetknechtenwerk achtte Frans zich niet te hoog: beginners in het microscopiseren waren welkom bij hem thuis; hij leerde hen omgaan met de microscoop, coupes maken, preparaten kleuren, details opzoeken en herkennen, thuis raken in de literatuur en de terminologie.

Een eigenzinnige aanpak van sommige problemen was Frans niet vreemd. Bekend is het verhaal, dat hij op zijn eigen droge wijze kon vertellen, over het onderzoek aan mestzwammen dat hij samen met zijn zoon Jan-Peter uitgevoerd had en dat veel interessante soorten opgeleverd had. Uiteraard moesten daarvoor de nodige ingrediënten worden verzameld en 'uitgebroed' op het balkon! Tableau!

Frans is zeer plotseling heengegaan: een dag voor zijn overlijden maakte hij nog een strandwandeling en voelde zich gelukkig. Toch kwam zijn afscheid niet geheel onverwacht: bekenden uit zijn naaste omgeving maakten zich al langer zorgen. Maar tot het laatst toe heeft hij zich ingezet en heel veel voor anderen betekend. Lange jaren was hij een stuwende kracht in de Wassenaarse werkgroep; de laatste tijd deed hij veel in de nieuw opgerichte werkgroep in Zoetermeer en in de kleine werkgroep die Park Te Werve (Rijswijk) grondig inventariseerde. Op de Nieuwjaarsbijeenkomst, de Floradag en soms de jaarvergadering kon je hem treffen. Vele malen nam hij deel aan NMV-werkweken in binnen- en buitenland, samen met Kick Fontein, voor wie hij veel meer was dan een goede bekende met dezelfde belangstelling en hobby. Ook menige NMV-excursie werd door hen beiden bijgewoond.

De rouwcirculaire spreekt over een geweldige, zachte, zorgende, onvervangbare vriend. De vele vrienden die Frans in de NMV gemaakt had, kunnen dat alleen maar beamen. Slechts enkelen uit de vereniging was het gegeven in besloten kring zijn uitvaart bij te wonen. Zij vertegenwoordigden de hele NMV, die om het heengaan van Frans treurt, niet alleen om een goed, haast geniaal amateurmycoloog, maar om een gevoelige, onvervangbare vriend. Dat was hij - uiteraard anders dan voor jou, Kick - ook voor ons.

Jan van der Slikke, Paddestoelwerkgroep Wassenaarse Parken

De kleine ascomyceten. Tekening Frans Ligtenberg paddestoelencursus Wassenaar, 1992.